

PAPA FRANCESC
AUDIÈNCIA GENERAL

Plaça de Sant Pere

Dimecres, 24 de febrer de 2016

8. Misericòrdia i poder

Benvolguts germans i germanes, bon dia i bon camí de la Quaresma!

Continuem les catequesis sobre la misericòrdia en la Sagrada Escripura. En diversos passatges es parla dels poderosos, dels reis, dels homes que estan «per damunt», i també de la seva arrogància i dels seus abusos. La riquesa i el poder són realitats que poden ser bones i útils per al bé comú si es posen al servei dels pobres i de tots, amb justícia i caritat. Però quan, com passa massa sovint, es viuen com un privilegi, amb egoisme i prepotència, es transformen en instruments de corrupció i de mort. És el que succeeix en l'episodi de la vinya de Nabot que es descriu en el Primer Llibre dels Reis, al capítol 21, sobre el qual avui reflexionem.

En aquest text es diu que el rei d'Israel, Acab, vol comprar la vinya d'un home anomenat Nabot, perquè aquesta vinya és al costat del palau reial. La proposta sembla legítima, fins i tot generosa, però a Israel les propietats de terres es consideraven gairebé irrenunciables. De fet el llibre del Levític prescriu: «Les terres no es poden vendre definitivament, perquè tot el país és meu, i per a mi vosaltres no sou més que uns immigrants i uns forasters» (Lv 25,23). La terra és sagrada perquè és un do del Senyor, que com a tal ha de ser protegit i conservat, com a senyal de la benedicció divina que passa de generació en generació i és garantia de dignitat per a tots. Es comprèn llavors la resposta negativa de Nabot al rei: «Que el Senyor em guardi de cedir-te l'heretat dels meus pares» (1Re 21,3).

El rei Acab reacciona a aquest rebuig amb amargor i desdeny. Se sent ofès —ell és el rei, el poderós—, disminuït en la seva autoritat de sobirà, i frustrat en la possibilitat de satisfer el seu desig de possessió. Veient-lo tan abatut, la seva muller Jezabel, una reina pagana que havia incrementat els cultes idolàtrics i que feia matar els profetes del Senyor (cf. 1Re 18,4) —no era dolenta, era maligna!— decideix intervenir. Les paraules amb què s'adreça al rei són molt significatives. Sentiu la maldat que hi ha dintre d'aquesta dona: «Així fas de rei d'Israel? Aixeca't, menja i posa't content! Jo m'encarrego de donar-te la vinya de Nabot de Jizreel» (v. 7). Ella posa èmfasi sobre el prestigi i sobre el poder del rei, que, segons la seva manera de veure, és posat en entredit amb el rebuig de Nabot, i en canvi ella el considera absolut i pel qual tots els desigs del rei poderós són ordres. El gran sant Ambròs va escriure un petit llibre sobre aquest episodi. Es diu *Nabot*. Ens aniria bé de llegir-lo en aquest temps de Quaresma. És molt bonic, molt concret.

Jesús, recordant aquestes coses, ens diu: «Ja sabeu que els governants de les nacions les dominen com si en fossin amos i que els grans personatges les mantenen sota el seu poder. Però entre vosaltres no ha de ser pas així: qui vulgui ser important enmig vostre, que es faci el vostre servidor, i qui vulgui ser el primer, que es faci el vostre esclau» (Mt 20,25-27). Si es perd la dimensió del servei, el poder es transforma en arrogància i es converteix en domini i abús. És el que passa en l'episodi de la vinya de Nabot. Jezabel, la reina, d'una manera atrevida, decideix eliminar Nabot i dur a la pràctica el seu pla. Fa

servir les aparences enganyoses d'una legalitat perversa: envia, en nom del rei, cartes als ancians i als notables de la ciutat manant que falsos testimonis acusin públicament Nabot d'haver maleït Déu i el rei, un crim que es castigava amb pena de mort. Així, mort Nabot, el rei pot apoderar-se de la seva vinya. I aquesta no és una història d'altres èpoques, és també la història d'avui, dels poderosos que per tenir més diners exploten els pobres, exploten la gent. És la història de l'explotació de persones, del treball esclau, de la gent pobra que treballa en negre i amb el salari mínim, per tal d'enriquir els poderosos. És la història dels polítics corruptes que volen més i més i més! Per això he dit que ens aniria bé de llegir aquell llibre de sant Ambròs sobre Nabot, perquè és un llibre d'actualitat.

Aquí és on porta l'exercici d'una autoritat sense respecte per la vida, sense justícia, sense misericòrdia. I a això porta la set de poder: esdevé cobdícia que ho vol posseir tot. Un text del profeta Isaïes és particularment aclaridor en aquest sentit. El Senyor ens posa en guàrdia contra la cobdícia dels rics terratinents que volen posseir sempre més cases i terrenys. I diu el profeta Isaïes:

«Ai dels qui, a costa dels veïns,
engrandeixen les cases i els camps!
Aviat no quedarà lloc per a ningú,
habitareu sols en el país» (Is 5,8).

I el profeta Isaïes no era comunista! Déu, però, és més gran que els jocs bruts i dolents fets per l'ésser humà. En la seva misericòrdia envia el profeta Elies per ajudar Acab a convertir-se. Ara passem pàgina, i com continua la història? Déu veu aquest crim i toca també el cor d'Acab, i el rei, posat davant del seu pecat, comprèn, s'humilia i demana perdó. Què bonic que seria si els poderosos explotadors fessin avui el mateix! El Senyor accepta el seu penediment; això no obstant, un innocent va ser mort, i la culpa comesa tindrà conseqüències inevitables. El mal que es fa de fet deixa les seves traces doloroses, i la història dels homes en porta les ferides.

La misericòrdia mostra també en aquest cas quin camí s'ha de seguir. La misericòrdia pot guarir les ferides i pot canviar la història. Obre el teu cor a la misericòrdia! La misericòrdia divina és més forta que no pas el pecat dels homes. És més forta, aquest és l'exemple d'Acab! Nosaltres en coneixem el poder quan recordem la vinguda de l'Innocent Fill de Déu que s'ha fet home per destruir el mal amb el seu perdó. Jesucrist és el rei veritable, però el seu poder és completament diferent. El seu tron és la creu. Ell no és un rei que mata, ans el contrari, dona la vida. El seu anar cap a tots, especialment els més vulnerables, derrota la solitud i el destí de mort a què condueix el pecat. Jesucrist amb la seva proximitat i tendresa porta els pecadors a l'espai de la gràcia i del perdó. I aquesta és la misericòrdia de Déu.

Traducció inicial de Josep M. Torrents per a *Catalunya Religió*, revisada